Bwrdd Cyfarwyddwyr y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Dydd Mercher, 30 Mehefin 2021

09.30 - 13.15

Microsoft Teams

Yn bresennol:

Cyfarwyddwyr:	Gareth Pierce Ann Beynon William Callaway Nia Elias Yr Athro Jerry Hunter Meri Huws Dr Anwen Jones Gwilym Dyfri Jones Pedr ap Llwyd Llinos Roberts Angharad Roberts Yr Athro Enlli Thomas
Sylwedyddion:	Iwan Evans, UCMC Meg Hughes, Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC/HEFCW) Branwen Thomas, Llywodraeth Cymru Denise Williams, Aelod o'r Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant Rhian Huws Williams, Cadeirydd y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant
Swyddogion:	Dr Ioan Matthews, Prif Weithredwr Dr Dylan Phillips, Ysgrifennydd Dr Dafydd Trystan, Cofrestrydd Gwenllian Griffiths, Prif Swyddog Ymgysylltu a Chyfathrebu Nia Brown, Swyddog Llywodraethiant Rhian Jones, Rheolwr Academaidd Dr Lowri Morgans, Rheolwr Addysg Bellach a Phrentisiaethau Gwenllian Owen, Rheolwr Academaidd (Eitem 10)
Ymddiheuriadau:	Dr Rhodri Llwyd Morgan

Eitem	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau gweithredu	Cyfnod amser
1. Croeso a materion rhagarweiniol	1.1 Estynnwyd croeso i bawb a oedd yn bresennol yn y cyfarfod. 1.2 Croesawyd Rhian Huws Williams a Denise Williams o'r Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant. 1.3 Nodwyd ymddiheuriadau gan Dr Rhodri Llwyd Morgan ar achlysur ei gyfarfod olaf gan nodi gwerthfawrogiad am ei wasanaeth ar y Bwrdd ac fel aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Risg.		
2. Datganiadau o ddiddordeb	2.1 Atgoffwyd yr aelodau o'r drefn lle gofynnir i aelodau nodi unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb ychwanegol at y rheiny a nodwyd eisoes yn y Gofrestr Buddiannau.		
3. Derbyn ac ystyried cofnodion cyfarfod 17 Mawrth 2021 **(Eitem 3)**	3.1 Derbyniwyd y cofnodion fel cofnod cywir o'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 17 Mawrth 2021. 3.2 Argymhellwyd ystyried ychwanegu crynodeb o'r pwyntiau gweithredu ar ddiwedd y cofnodion.		
4. Derbyn ac ystyried cofnodion cyfarfod 25 Mai 2021 (Eitem 5)	4.1 Derbyniwyd y cofnodion fel cofnod cywir o'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 25 Mai 2021.		
5. Materion y Cadeirydd	5.1 Rhoddodd y Cadeirydd adroddiad llafar ar ei ymwneud diweddar gyda staff y Coleg; paratoadau ar gyfer cyfarfod gyda'r Gweinidog Addysg a'r Gymraeg newydd, Jeremy Miles; cydweithio gyda Pedr ap Llwyd		

	ar faterion caeëdig y Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol; a gyda Rhian Huws Williams ar gylch nesaf penodiadau i'r Bwrdd. 5.2 Adroddodd yr ymunodd â'r Gynhadledd Wyddonol; a'r Gynhadledd Ymchwil gan nodi diolch i Dr Anwen Jones a'r Athro Enlli Thomas am gadeirio. Canmolwyd ystod yr ysgolheictod a hynny yn sgîl buddsoddiad y Coleg.		
6. Adroddiad y Prif Weithredwr **(Eitem 8)**	6.1 Derbyniwyd adroddiad ysgrifenedig y Prif Weithredwr ar weithgareddau diweddar. **Cynllunio ac Ymgysylltu** 6.2 Adroddwyd ar gyfarfod a drefnwyd y prynhawn hwnnw (30 Mehefin) gyda'r Gweinidog Addysg a'r Gymraeg a thrafodaethau gyda swyddogion ynghylch Cynllun Gweithredu Cymraeg 2050. 6.3 Trafodwyd y bwriad i gyflwyno Deddf Addysg Gymraeg yn ystod tymor y Senedd, a'r cyfeiriad at y Coleg mewn sylwadau gan y Gweinidog mewn perthynas â hynny. Trafodwyd yr angen i ystyried y goblygiadau hyn yn ofalus maes o law a hefyd y gyd-berthynas gyda'r ddeddfwriaeth i sefydlu Comisiwn Trydyddol. Argymhellwyd y dylid ystyried cyrchu cyngor cyfreithiol penodol ar gynnwys y ddeddf maes o law. 6.4 Nodwyd bod y swyddogion yn arbrofi ar ddull adrodd newydd i Lywodraeth Cymru a bod yr adroddiad drafft wedi ei gylchredeg ar wahân. Gofynnwyd i'r aelodau gyflwyno unrhyw sylwadau ymhen yr wythnos. Mae'r dull adrodd newydd yn disodli'r angen am		

	ddiweddariadau gan reolwyr fel atodiad i Adroddiad y Prif Weithredwr. **Trefniadau gweithio a llesiant staff** 6.5 Adroddwyd bod nifer o staff wedi dechrau gweithio o swyddfeydd y Coleg yn achlysurol. Adroddwyd y rhagwelir y bydd cyfnod trosiannol a fydd yn arwain maes o law at sefydlu trefniadau gweithio newydd mewn ymgynghoriad â'r staff. Bydd y Coleg hefyd yn rhannu arfer da gyda chyrff eraill wrth ymgymryd â'r broses hon. **Dathliadau** 6.6 Adroddwyd ar y bwriad o drefnu cyfres o ddigwyddiadau i ddathlu dengmlwyddiant y Coleg gyda phenllanw posibl yn Eisteddfod Genedlaethol 2022. 6.6 Adroddwyd ar drefniadau cyflwyno gwobrau'r Coleg ar gyfer eleni.		
7. Bwrdd Academaidd **(Eitem 9)**	**Cofnodion Bwrdd Academaidd** 7.1 Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Bwrdd Academaidd a gynhaliwyd ar 12 Mai 2021. 7.2 Cyflwynwyd crynodeb o'r prif bwyntiau yn codi o gyfarfod 12 Mai 2021, gan Gwilym Dyfri Jones, Cadeirydd y Bwrdd Academaidd: • mai gwaith y cyfnod nesaf fyddai cynllunio academaidd		

	• adolygu cylch gorchwyl ac aelodaeth cyn y cyfarfod nesaf • diweddariad ar ddeunyddiau dysgu digidol cyfrwng Cymraeg • ail-sefydlu a chodi ymwybyddiaeth o gydweithio traws-sefydliadol • bod y Coleg eisoes wedi meithrin dros 150 o fyfyrwyr doethuriaeth • cynnydd yn yr Ysgoloriaethau Cymhelliant (500 yn 2020/21 o gymharu â 150 yn 2016/17) 7.3 Cafwyd trafodaeth ar y Pwyllgor Ymchwil a Chyhoeddi a'r Fframwaith Rhagoriaeth Ymchwil (FfRHY/REF) gan nodi: • prinder cyhoeddi sylweddol trwy gyfrwng y Gymraeg • nad oedd ystadegau ynghylch cyhoeddi yn y Gymraeg (FfRHY) am eleni eto ond bod modd gwneud gwaith dadansoddi trwy'r sefydliadau • bod y Coleg wedi rhoi estyniad chwe mis gyda chyllid ychwanegol i fyfyrwyr doethuriaeth os oedd Covid wedi effeithio ar eu gallu i gwblhau eu hymchwil 7.4 Argymhellwyd codi ymwybyddiaeth o'r deunyddiau dysgu digidol Addysg Uwch a'u rhannu, os yn addas, gyda sefydliadau Addysg Bellach. Cytunwyd i dynnu sylw drwy'r newyddlen ôl-16 a hefyd y Cynllun Gwreiddio.	Hybu deunyddiau dysgu digidol	Parhaus
8. Addysg Uwch **(Eitemau 10i a 10ii)**	**Adroddiad ar niferoedd myfyrwyr 2019/20 a Gwerthusiad o'r Cynllun Grantiau Pynciol**		

Ymunodd Gwenllian Owen ar gyfer yr eitem hon yn unig	8.1 Cyflwynwyd adroddiadau ar niferoedd myfyrwyr 2019/20 a Gwerthusiad o'r cynllun Grantiau Pynciol gan yr Ysgrifennydd. 8.2 Adroddwyd bod fersiwn gyfredol Cynllun Academaidd Addysg Uwch y Coleg yn bum mlwydd oed eleni, a'i fod yn amserol i adolygu'r Cynllun ac ystyried y blaenoriaethau ar gyfer y pum mlynedd nesaf a thu hwnt. **Niferoedd myfyrwyr 2019/20** 8.3 Adroddwyd ar y data HESA diweddaraf ar gyfer 2019/20, gyda dadansoddiad o'r patrymau newid o safbwynt niferoedd y myfyrwyr sy'n siarad Cymraeg, niferoedd sy'n astudio o leiaf 5cr ac o leiaf 40cr trwy gyfrwng y Gymraeg, cyrhaeddiad y prifysgolion yn erbyn y targedau cyfrwng Cymraeg sydd yn eu Cynlluniau Ffioedd i HEFCW, a phatrymau o newid fesul pwnc. 8.4 Adroddwyd bod y cyfanswm sy'n astudio trwy gyfrwng y Gymraeg wedi gostwng o'r flwyddyn flaenorol yn rhannol oherwydd bod gostyngiad yn niferoedd siaradwyr Cymraeg yn dros hanner y prifysgolion. Mae'r gostyngiad hefyd yn perthyn i un brifysgol yn benodol. **Gwerthusiad o'r Cynllun Grantiau Pynciol** 8.4 Adroddwyd ar y gwerthusiad o'r cynllun Grantiau Pynciol sef, prif gynllun ariannol y Coleg ar gyfer cefnogi darpariaeth mewn prifysgolion. Ymddengys bod y Grantiau Pynciol ar y cyfan wedi llwyddo i lenwi bwlch ar ôl i'r Cynllun Staffio Academaidd ddod i ben. Ond, mae dylanwad y Grantiau Pynciol yn gyfyngedig i ychydig o adrannau academaidd, ac mai dim ond 24%		

	o'r 'pwll potensial' o siaradwyr Cymraeg yn y sector Addysg Uwch sy'n astudio yn un o'r adrannau hynny. Felly, mae niferoedd sylweddol o siaradwyr Cymraeg nad oes mynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg iddynt. 8.5 Yn ystod cyflwyniad pŵerbwynt yr Ysgrifennydd atgoffwyd yr aelodau sut mae patrymau cyllido'r Coleg wedi esblygu ar hyd y blynyddoedd tan nawr a rhoddwyd crynhoad o'r penawdau a ystyrir wrth gynllunio camau nesaf y Cynllun Academaidd Addysg Uwch. 8.4 Yn ystod y drafodaeth nodwyd y sylwadau canlynol: • Y posibilrwydd o gynnal trafodaeth pellach gyda HEFCW ynghylch data gan nodi fod cyfrifoldebau statudol yn gorwedd gyda phrifysgolion i gyflwyno data cywir i HEFCW a'r asiantaeth ystadegau Addysg Uwch (HESA); hefyd fod manylder y data sydd angen ar y Coleg tu hwnt i'r lefel a gesglir gan HEFCW ar hyn o bryd • Y posibilrwydd y gallai Prifysgol Bangor rannu arfer da ar ddychwelyd data cyfrwng Cymraeg • Codi hyder a chymhelliant • Pwysigrwydd cefnogi'r llai hyderus e.e. gyda thiwtoriaid personol • Cynnal adolygiad o waith y canghennau yn Addysg Uwch i weld beth sy'n gweithio • Pwysigrwydd gwarchod 40cr a mwy • Pwysigrwydd llais y myfyriwr • Pwysigrwydd cydweithio a photensial darpariaeth gydweithredol		

<table>
<tr><td></td><td>

- Sgiliau proffesiynol – bydd myfyrwyr yn wynebu'r un her hyder iaith yn y gweithle a’r angen i gyflwyno cymwysterau sy’n apelgar i gyflogwyr

8.5 Atgoffwyd y Bwrdd nad oes cynnydd wedi bod yng nghyllideb Addysg Uwch y Coleg mewn pum mlynedd a bod angen cofio hyd a lled adnoddau a chapasiti’r Coleg i weithredu.

8.6 Cytunwyd ar yr argymhellion:

- Swyddogion y Coleg i ddatblygu cyfres o gynigion (ar sail tystiolaeth wedi’u gefnogi gan y data, ac yn adeiladu ar y syniadau a amlinellwyd ym ‘Maniffesto’ y Coleg) ar gyfer blaenoriaethau cynllunio academaidd yn y sector Addysg Uwch yn ystod y cyfnod nesaf.
- Swyddogion i ymgynghori gyda’r sector yn ystod y misoedd nesaf, gan gynnwys trafodaeth yng nghyfarfod y Bwrdd Academaidd ar 13 Hydref 2021.
- Papur opsiynau i’w gyflwyno i’r Bwrdd Cyfarwyddwyr yng nghyfarfod 17 Tachwedd 2021.

Ar y pwynt hwn ymunodd yr Athro Enlli Thomas ac ymadawodd yr Athro Jerry Hunter

</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>

9. Addysg Gychwynnol Athrawon

(Eitem 11)

</td><td>

Addysg Gychwynnol Athrawon

9.1 Cyflwynwyd adroddiad, a baratowyd ar y cyd gyda Rhian Jones, ar Addysg Gychwynnol Athrawon gan y Cofrestrydd.

</td><td></td><td></td></tr>
</table>

	9.2 Adroddwyd ar nifer o gyfarfodydd rhwng swyddogion y Coleg a phenaethiaid adrannau/canolfannau sy'n darparu Addysg Gychwynnol Athrawon ynghylch y camau i sicrhau cyflenwad digonol o athrawon cyfrwng Cymraeg. Adroddwyd ar yr heriau recriwtio, hyder ieithyddol, statws y proffesiwn, cyd-lyniant marchnata a hyblygrwydd llwybrau astudio. 9.3 Trafodwyd a nodwyd y sylwadau canlynol: • Yr angen am farchnata cyd-lynus genedlaethol • Cymhwyso athrawon aml-bynciol • Ystyried portffolio ymchwil gwahanol • Codi hyder ieithyddol e.e. cynnig cwrs TAR dwy flynedd • Sut i gadw hyfforddeion yng Nghymru? – Cynllun pontio a phrofiad gwaith ar gyfer hyfforddeion sydd wedi cymhwyso tu allan i Gymru • Codi statws e.e. Teach First Cadw mewn cof bod profiad y myfyriwr wedi bod yn wahanol eleni gan fu cyfle i gwblhau ymarfer dysgu yn y ffordd arferol oherwydd Covid • Sgil-effaith hir dymor os na fyddwn yn hyfforddi athrawon Cymraeg fydd diffyg myfyrwyr yn y dyfodol • Angen fod yn wyliadwrus o ymwneud y Coleg o gofio capasiti'r staff canolog. 9.4 Cytunwyd y dylai'r swyddogion gynnal trafodaethau pellach gyda Llywodraeth Cymru, y Cyngor Gweithlu Addysg ac unrhyw gyrff perthnasol eraill er mwyn sicrhau camau gweithredu; adnabod corff i arwain ar y gwaith; ac i flaenoriaethu adnoddau.		

	9.5 Cadarnhawyd cefnogaeth y Bwrdd i'r angen am strategaeth genedlaethol gydlynus ar gyfer datblygu'r gweithlu addysg ac y dylai sefydlu rôl benodol i'r Coleg oddi fewn i'r strategaeth honno.		
10. Bwrdd Strategol ôl-16 **(Eitem 12)**	**Bwrdd Strategol ôl-16** 10.1 Cafwyd crynodeb o brif bwyntiau cyfarfod 9 Mehefin 2021, gan Meri Huws, Cadeirydd y Bwrdd Strategol ôl-16: • Bod presenoldeb aelodau ar ei orau yn y cyfarfodydd rhithiol • Bod cynnydd yn y meysydd • Cyllid wedi'u ddosbarthu i'r colegau ar ffurf Grantiau Datblygu • 20 cynllun nawr o gymharu â chwech y llynedd • Heriau cymwysterau, ac yn benodol diffyg argaeledd darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn Amaethyddiaeth • Trafodaethau gyda chyflogwyr a Ffederasiwn Busnesau Bychain • Rhwydweithio gyda staff y colegau • Adnabod heriau a dathlu cynnydd yn ystod y dwy flynedd diwethaf er gwaethaf Covid • Rhannu data ynghylch myfyrwyr rhwng y sectorau • Edrych ar feysydd eraill er mwyn bwydo'r gweithlu. **Cofnodion y Bwrdd Strategol ôl-16** 10.2 Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Bwrdd Strategol ôl-16 a gynhaliwyd ar 10 Mawrth 2021.		

	10.3 Dymunwyd yn dda i Dr Lowri Morgans ar achlysur ei phriodas.		
11. Addysg Bellach a Phrentisiaethau **(Eitem 13)**	**Addysg Bellach a Phrentisiaethau** 11.1 Cyflwynwyd adroddiad ar Addysg Bellach a Phrentisiaethau gan y Cofrestrydd. 11.2 Rhoddwyd diweddariad ar y grantiau a ddyranwyd ar gyfer 2021/22. Eglurwyd o'r £810,000 gan Lywodraeth Cymru bod £610,000 eisoes wedi'u ddyfarnu gyda'r gweddill i'w wario ar gostau staff ac unrhyw prosiectau eraill a amlygir cyn diwedd yr haf. 11.3 Adroddwyd ar sefyllfa cymwysterau a chyrff dyfarnu a hynny'n benodol ym maes blaenoriaeth Amaethyddiaeth a phynciau yn ymwneud â'r Tir. Eglurwyd bod City and Guilds wedi ennill y tendr ar gyfer y cymwysterau a bod gofid na fyddent ar gael yn y Gymraeg yn enwedig o ystyried natur ieithyddol y safleoedd. 11.4 Cytunwyd ar ddau fater tymor canolig: i. Pwysigrwydd sefydlu model cyllido ar gyfer yr hir-dymor mewn cydweithrediad gyda swyddogion Llywodraeth Cymru ii. Blaenoriaethau pynciol sef • cynnal trafodaeth yn Bwrdd Strategol ôl-16 Tymor yr Hydref ar flaenoriaethau'r flwyddyn ddilynol h.y. byddai Bwrdd Hydref 2021 yn trafod blwyddyn 2022/23 • Trafod canlyniadau'r drafodaeth yn y Bwrdd Strategol ôl-16 gyda Llywodraeth Cymru		

	• Cytuno blaenoriaethau pynciol ym Mwrdd Cyfarwyddwyr y Coleg sef cyfarfod y Gwanwyn		
12. Amrywiaeth **(Eitem 15)**	**Ymateb y Coleg i wrth-hiliaeth** 12.1 Cyflwynwyd adroddiad ar ymateb y Coleg i wrth-hiliaeth gan y Prif Swyddog Ymgysylltu a Chyfathrebu. 12.2 Adroddwyd bod y Coleg wedi sefydlu grŵp mewnol i ddatblygu polisïau i fynd i'r afael ag amrywiaeth. Trefnwyd hyfforddiant i staff gan gynnwys canllaw ymarferol. Adroddwyd bod awdit ar y gweill i gasglu data i gynyddu ymwneud; a bod y Coleg wedi comisiynu prosiect ymchwil trwy EYST Cymru i ddarganfod profiad DALIE o'r system addysg Gymraeg. 12.3 Trafodwyd: • rhannu profiad • trafodaethau gydag Ymlaen AU (Advance HE) • Datblygiad personol • Pwysigrwydd gweithredu yn erbyn polisi 12.4 Cytunwyd ar yr argymhelliad i ddefnyddio rhan o incwm y buddsoddiadau ar gyfer cyllido swydd newydd yn y maes yn unol â chytundeb y Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol i neilltuo swm penodol i gefnogi gwaith y Coleg.		
13. Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant **(Eitem 18i)**	**Cofnodion Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant**		

	13.1 Nodwyd a derbyniwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant a gynhaliwyd ar 28 Ebrill 2021.		
(Eitem 18ii)	**Strategaeth benodi**		
	13.2 Cyflwynwyd strategaeth benodi cyfarwyddwyr newydd i'r Bwrdd gan yr Ysgrifennydd.		
	13.3 Yn ystod y drafodaeth nodwyd y pwyntiau canlynol: • Yr angen am sgiliau cyfrifyddiaeth • Hyfforddiant a mentora i ddatblygu cyfarwyddwyr newydd er mwyn ateb amrywiaeth • Posibilrwydd o eithrio ymgeiswyr gyda'r angen am brofiad o weithio'n strategol • Yr angen am ymgyrch marchnata mwy eang • Heriau a rhinweddau defnyddio cymorth proffesiynol • Cadw golwg o ran capasiti staff y Coleg i wireddu dyheadau • Cymorth posibl Grŵp Ysgrifenyddion Prifysgolion Cymru o ran amrywiaeth • Bod rhwydwaith Addysg Bellach wedi arwain at bobl newydd i'w meithrin		
	13.4 Cymeradwywyd y strategaeth.		
	Ar y pwynt hwn ymadawodd Branwen Thomas		
(Eitem 18iii)	**Dogfen Llywodraethiant**		
	13.5 Derbyniwyd y diwygiadau i gynnwys y Bwrdd Strategol ôl-16 yn y Ddogfen Llywodraethiant.		

(Eitem 18iv)	**Holiadur Gwerthuso** 13.6 Derbyniwyd adroddiad ymatebion holiadur gwerthuso'r Bwrdd Cyfarwyddwyr. Rhoddir ystyriaeth i ddiwygio a mireinio'r broses, o gofio bydd y Coleg yn mabwysiadu fframwaith werthuso gyffredin Llywodraeth Cymru ar gyfer y sector cyhoeddus maes o law.		
(Eitem 18v)	**Rhaglen Hyfforddiant** 13.7 Derbyniwyd rhaglen hyfforddiant aelodau'r Bwrdd a'i bwyllgorau.		
(Eitem 18vi)	**Adroddiad Blynyddol** 13.8 Derbyniwyd adroddiad blynyddol y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant.		
14. Dyddiadau'r cyfarfodydd nesaf	14.1 Argymhellwyd trefnu cyfarfod arall i drafod yr eitemau a oedd yn weddill ar yr agenda. 14.2 Nodwyd dyddiadau'r cyfarfodydd sydd wedi eu pennu ar gyfer y flwyddyn nesaf: • 17 Tachwedd 2021 • 23 Mawrth 2022 • 29 Mehefin 2022 14.3 Diolchwyd i Osian Rhys am gyfieithu ar y pryd.		